

Rapportage Discriminatie 2020

Gemeente Zwolle

Inleiding

Vizier is begin 2020 ontstaan na een fusie van Artikel 1 Overijssel, Meldpunt Discriminatie en Pesten en Ieder1Gelijk. Vizier is werkzaam binnen 53 gemeenten in Oost-Nederland. Wij voeren taken uit die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke antidiscriminatie-voorzieningen (Wga). Onze hoofdtaak is het bieden van onafhankelijke ondersteuning aan burgers die discriminatieklachten bij ons melden. Dit doen wij door het bieden van informatie en advies, cliënten ondersteunen bij bemiddeling en bij het voeren van klachtenprocedures en het doen van aangifte. Daarnaast registreren wij de gemelde discriminatie-ervaringen en rapporteren daarover. Naast de voor gemeenten wettelijk vastgelegde taken van klachtbehandeling en registratie van discriminatieklachten richten wij ons nadrukkelijk ook op preventie door het geven van voorlichting, training en gastlessen. Ook doen wij onderzoek naar discriminatie en geven gevraagd en ongevraagd beleidsadvies.

Gemeentelijke Rapportage en landelijke en regionale monitor

Antidiscriminatie-voorzieningen (ADV's) zoals Vizier, het College voor de Rechten van de Mens en de Politie registreren klachten, meldingen, verzoeken om oordelen en aangiftes van discriminatie. Op cijfermatig gebied bieden deze registraties gezamenlijk inzicht in het soort incidenten dat zich voordoet, wie erdoor getroffen worden en op welke plekken dat gebeurt. Informatie die belangrijk is om effectief iets tegen discriminatie te doen.

Vizier maakt deze jaarlijkse, gemeentelijke rapportage voor onze opdrachtgevers, de 53 gemeenten in ons werkgebied in Overijssel, Gelderland Midden en Gelderland Zuid. Zoals de Wet gemeentelijke antidiscriminatie-voorzieningen (Wga) beoogt krijgen gemeenten hiermee informatie over wat hun inwoners aan discriminatie ervaren alsook wat anderen melden over discriminatievoorvallen in hun gemeente. Deze gemeentelijke rapportage van Vizier bevat meer kwalitatieve dan kwantitatieve informatie, met het accent meer op vertellen dan op tellen.

Naast onze gemeentelijke rapportage worden er ook een landelijk rapport en een regionale Monitor gemaakt. Hierin meer informatie over landelijke trends en ontwikkelingen die natuurlijk ook vaak lokaal effect hebben. Opvallend in 2020 waren o.a. discriminatie van Nederlanders met een Chinese achtergrond als gevolg van de uitbraak van het Corona-virus, de demonstraties en het racismedebat van de Black Lives Matter-beweging en discriminatie door de belastingdienst in de Toeslagenaffaire.

In opdracht van de Politie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) wordt het landelijke rapport over discriminatiecijfers geschreven. In dit rapport worden de cijfers van de politie en de ADV's samen gepresenteerd.

Daarnaast zijn in de analyse ook de gegevens betrokken van andere organisaties die discriminatiemeldingen registreren, zoals het College voor de Rechten van de Mens. Dit rapport, opgesteld door Expertisecentrum Art.1, verschijnt in juni 2021, tegelijkertijd met de regionale monitors.

ADV's en politie werken sinds 2013 samen om discriminatiecijfers in deze regionale rapporten op een uniforme en daardoor vergelijkbare manier te presenteren. Over 2020 levert de eenheid Oost Nederland voor de vierde keer zo'n gezamenlijk jaarrapport. Hiervoor werkt Vizier samen met Art.1 Noord Oost Gelderland, Meldpunt Discriminatie Deventer, de Politie en het Openbaar Ministerie.

Let op!

Er kunnen verschillen voorkomen tussen de cijfers uit de bijlage bij de Regiorapportage Oost Nederland en de cijfers die staan in deze gemeenterapportage. De cijfers van de Landelijke rapportage en de Regiorapportage Eenheid Oost zijn namelijk alleen gebaseerd op meldingen gedaan door *inwoners* van de gemeente. In deze Gemeentelijke rapportage nemen wij voor het complete beeld óók de cijfers op van meldingen van inwoners van buiten de gemeente over ervaren discriminatie in uw gemeente en van door Vizier zelf waargenomen incidenten of signalen.

Klachtbehandeling

Mensen die in Zwolle discriminatie ervaren, kunnen dit melden bij Vizier (de regionale antidiscrimatievoorziening ADV) of bij de politie. Ook kunnen zij een verzoek tot oordeel indienen bij het College voor de Rechten van de Mens. Vizier, politie en College behandelen en registreren deze klachten, aangiftes en verzoeken.

De klachtbehandeling door Vizier vindt plaats volgens een landelijk vastgestelde richtlijn. Klachtbehandeling kan verschillende gradaties en (opvolgende) fasen betreffen: het bieden van een luisterend oor (uitlaatklep, serieus nemen van een gevoel), het geven van informatie over het verschil tussen ervaren discriminatie en uitsluiting en discriminatie in juridische zin, het adviseren over welke stappen iemand zelf kan zetten, het bieden van empowerment, het bemiddelen tussen melder en wederpartij, het ondersteunen bij een externe klachtprocedure, het vragen van een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens en het ondersteunen bij het doen van aangifte en de mogelijk daaruit voortkomende juridische procedure. De wens en het doel van de melder zijn daarbij in eerste instantie leidend.

Klachten en meldingen geven informatie over situaties die mensen als discriminerend ervaren. Ze bieden echter geen inzicht in hoe vaak dergelijke situaties in de samenleving voorkomen.

Uit onderzoek blijkt dat slechts één op de acht discriminatie-ervaringen ergens wordt gemeld. De gemelde discriminatie-ervaringen vormen dus het spreekwoordelijke topje van de ijsberg waaronder een veelvoud aan niet-gemelde ervaringen ligt verscholen. Klachtgegevens zijn in zekere zin een weergave van meldgedrag: stijgingen of dalingen in het aantal klachten zijn niet noodzakelijk een indicatie van het meer of minder voorkomen van discriminatie-ervaringen, maar kunnen mogelijk (ook) verklaard worden door veranderingen in meldgedrag. Zo kan een campagne die mensen aanspoort om discriminatie te melden, leiden tot een (tijdelijke) stijging van het aantal meldingen. Om inzicht te krijgen in de omvang van situaties die als discriminatie zijn ervaren, is aanvullend onderzoek nodig, zoals enquêtes naar discriminatie-ervaringen.

Bij klachtgegevens speelt ook dat discriminatie-ervaringen subjectief van aard zijn: waar de ene persoon een situatie als discriminerend ervaart, kan een ander een vergelijkbare situatie anders interpreteren. De subjectieve ervaring kan ook afwijken van de objectieve of juridische werkelijkheid; iemand kan discriminatie ervaren en melden, terwijl dat in juridische zin geen discriminatie is. Andersom kan discriminatie plaatsvinden, terwijl betrokkenen dat niet als zodanig ervaren. Dergelijke situaties worden nergens gemeld en blijven daardoor buiten beeld.

Onderzoek

In opdracht van Vizier heeft een student Sociaal-Juridische Dienstverlening onderzoek gedaan naar discriminatie in WhatsApp-buurtpreventiegroepen. Dit onderzoek heeft geleid tot beleidsadvies aan gemeenten. Veel gemeenten faciliteren deze groepen maar hebben geen zicht of controle op wat er in deze groepen gebeurt. Etnisch profileren is een vorm van discriminatie en vormt een reëel risico. Het verdient aanbeveling dat gemeenten maatregelen nemen om discriminatie binnen WhatsApp-buurtpreventiegroepen te voorkomen en te bestrijden.

Discriminatiemeldingen in Zwolle, 2020

Klacht van inwoner over voorval in de gemeente	Waarvan coronagerelateerd	Klacht van inwoner over voorval buiten de gemeente	Waarvan coronagerelateerd	Klacht van inwoner van andere gemeente over voorval in de gemeente	Waarvan coronagerelateerd	Eigen waarneming /screening over voorval in de gemeente	Totaal
33	(5)	14	(12)	7	(3)	28	82

Vizier monitort de arbeidsmarkt middels een doorlopend onderzoek naar vacature-websites. Vacatures waar onterecht discriminatoire functie-eisen worden gesteld worden geregistreerd, en middels een speciaal daartoe ontwikkelde brief worden de desbetreffende organisaties aangeschreven, waarbij beïnvloeding van het wervingsbeleid het doel is. In Zwolle werden in 2020 in totaal **28** bedrijven en organisaties op deze manier aangeschreven.

Discriminatie Zwolle, naar Grond en Terrein, 2020

	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst	Handicap/chronische ziekte	Leeftijd	Nationaliteit	Niet-wettelijke gronden	Ras	Seksuele gerichtheid	Totaal
Terrein										
Arbeidsmarkt					2		2	3		7
Buurt/Wijk								1	1	2
Collectieve voorzieningen				2	1					3
Commerciële dienstverlening	1	1		7	1	1	1	2		14
Horeca/amusement				1						1
Huisvesting				1				1		2
Media/Reclame								12		12
Onbekend				1						1
Onderwijs								1		1
Openbare ruimte/publiek domein			1	1				2	1	5
Overig				1						1
Politie/OM/Vreemdelingenpolitie				1						1
Privésfeer						1		1		2
Sport/recreatie								1	1	2
Totaal	1	1	1	15	4	2	3	24	3	54

Covid-19

Discriminatie wordt vaak daar ervaren waar mensen elkaar ontmoeten. Tijdens het werk, het uitgaan, het winkelen, het sporten, in de recreatie. Al die activiteiten hadden in meer of mindere mate in 2020 te lijden onder de maatregelen in verband met Covid-19. Het lagere aantal meldingen op bijvoorbeeld de arbeidsmarkt zou daarmee verklaard kunnen worden. Ook op andere terreinen, zoals recreatie, sport en horeca zien wij regio-breed een daling van de meldingen.

Toch had Corona ook op andere manieren invloed op de meldingscijfers. In Februari zond Radio 10 een voor mensen met een Aziatische achtergrond kwetsend lied uit over Chinezen. Op vele websites voor Aziatische expats en Nederlanders met een Aziatische herkomst werd opgeroepen om massaal je stem te laten horen, wat in Zwolle leidde tot **12** extra meldingen van vijandige bejegening op grond van ras op het terrein media/reclame.

Los van de klachten over het voornoemde coronalied valt op, dat er in het afgelopen jaar meer "corona-gerelateerde" klachten zijn gemeld. In deze meldingen was sprake van een vijandige bejegening van inwoners op grond van hun Aziatische achtergrond. En de op 1 december ingevoerde mondkapjesplicht leidde tot verwarring, omdat de rijksoverheid tegelijkertijd bepaalde groepen chronisch zieken uitsloot van die plicht maar daar vervolgens nauwelijks over communiceerde. Met als gevolg dat mensen de toegang tot zorg of winkels geweigerd werden hoewel ze wel aan de uitzonderingsvoorwaarden voldeden.

In 2020 registreerde Vizier **5** meldingen van inwoners van Zwolle over die andere, Corona-gerelateerde voorvallen. Daarnaast waren er **3** meldingen van Corona-gerelateerde discriminatieklachten, ervaren in Zwolle, afkomstig van inwoners van andere gemeenten.

Casuïstiek

Meldster zit in een rolstoel. Ze kan met de huidige aanpassing op perrons normaal gesproken goed zelfstandig reizen. Echter wanneer er werkzaamheden zijn aan het spoor en er vervangend vervoer wordt ingezet (trein) als ze naar een ander spoor moet overstappen, of met een bus moet reizen dan ontstaat er een probleem. Er wordt geen rekening gehouden met mensen met een beperking. Daardoor heeft ze meer dan eens afspraken gemist, en bij een bus mist ze hulp bij het instappen en soms de mogelijkheid om haar rolstoel vervoert te krijgen. Ze heeft haar beklag gedaan bij de NS en gevraagd of die bij werkzaamheden aan het spoor ook rekening kunnen houden met publiciteit over het vervoer van mensen met een beperking. Als reactie krijgt ze daarop te horen dat beter in de gaten moet worden gehouden waar en wanneer er werkzaamheden aan het spoor is en dat ze dan vooraf maar moet melden dat ze een instaphulp nodig heeft. Omdat er volgens het VN-verdrag voor mensen met een beperking of chronische ziekte (dat door Nederland pas in 2016 is geratificeerd) is vastgelegd dat mensen met een beperking net als ieder ander moet kunnen deelnemen aan onze maatschappij is het de vraag of deze opstelling van de NS correct is.

Het verhaal van de meldster is duidelijk. Alles ligt vast op papier deze zaak is dan ook rechtstreeks doorgespeeld naar het College voor de Rechten van de Mens. Inmiddels heeft de NS tot twee keer toe uitstel gevraagd van een eerste schriftelijke beantwoording. De zittingsdatum is gepland voor eind mei 2021.

Een Zwolse van buitenlandse afkomst met een donkere huidskleur werkt inmiddels meer dan 10 jaar aan de lopende band bij een kippenslachterij. Gedurende een groot aantal jaren moest zij vernederingen, pesterijen en discriminatie van enkele van haar directe collega's meemaken. Ze heeft dat geslikt omdat ze de inkomsten hard nodig had. Voor haar opgroeiende en schoolgaande kinderen, en ook om naar haar familie in het geboorteland financieel bij te staan. De leidinggevende bij wie zij haar beklag heeft gedaan trad hier niet tegen op. Als reden krijgt mevrouw te horen dat zij alleen is en het om een groepje van 5 mensen gaat, en die mensen heeft hij hard nodig om het productieproces niet te verstoren. Ze heeft wel eens te horen gekregen dat men bereid is om haar over te plaatsen naar een andere locatie (meer dan 100 km vanaf haar woonplaats) of ze kan in een andere ploeg geplaatst worden met andere en wisselende werktijden. De ploeg waar ze nu in zit met alleen werktijden overdag en de mogelijkheid om thuis te zijn als de kinderen van school komen is voor haar passend. De jongste is inmiddels 17, die merkte dat er weer eens iets was voorgevallen op het werk. Zij heeft geholpen om ons op internet te vinden en een klacht in te dienen. Het liefst wil de meldster gewoon, net als toen ze pas begon, weer kunnen lachen op het werk en met haar collega's praten. De directie van het bedrijf is door Vizier aangeschreven over deze melding. We hebben een gesprek gehad. Ze waren niet op de hoogte van de situatie op de werkvloer. Ze hebben dit als onacceptabel gedrag bestempeld en het zwaar opgepakt. Er is een extern bureau ingeschakeld om de melding te onderzoeken, en voorstellen te doen voor verbeteringen. Een enkeling van de aangeklaagden was al niet meer werkzaam, sommigen hebben ander werk aangeboden gekregen en met anderen zijn heldere afspraken gemaakt. Mevrouw gaat na jaren weer blij naar het werk.

Preventieve werkzaamheden

Naast het behandelen van discriminatieklachten zijn in Zwolle in 2020 ook preventieve activiteiten uitgevoerd:

Activiteit	Beoogde Resultaten	Gerealiseerd	Voortgang	Follow Up
Deelname aan de organisatie van het regenboogfestival	Vergroten zichtbaarheid binnen de LHBTI+ gemeenschap	Voor zoveel mogelijk deelname aan voorbereidingsoverleggen	Het levert in 2020 slechts beperkte netwerkcontacten op door COVID pandemie vnl. online activiteit.	Binnen de beperkingen die we qua beschikbare uren hebben is onze huidige inzet het maximaal haalbare.
De Week van de Ontmoeting Groep 7-8 basisonderwijs	Leerlingen maken door De Week van de Ontmoeting kennis met de joodse, christelijke en islamitische cultuur. Dit gebeurt middels lesmateriaal en bezoeken aan gebedshuizen in de regio. Naast verschillen worden overeenkomsten belicht, waardoor respect en begrip voor elkaar vergroot worden. Op die manier wordt discriminatie tegengegaan.	In 2020 is het project aan scholen in de gemeente Zwolle aangeboden. 6 groepen en 140 leerlingen hebben aan het project deelgenomen. In verband met Corona heeft een aantal groepen deelname moeten annuleren.	In 2020 werkten wij in het kader van het project in Zwolle samen met: - de Ghulzar-e-Madina moskee - de Samen Hof - het Dominicanenklooster - de synagoge	In 2021 wordt het project wederom aan Zwolse basisscholen aangeboden.
De Democratiefabriek Groep 7-8 basisonderwijs	De Democratiefabriek is een mobiele interactieve tentoonstellingen voor leerlingen van 10 tot en met 18 jaar. Met behulp van machines, apparaten en gereedschappen onderzoeken en oefenen de leerlingen democratie. In de fabriek gaat het over democratie en wat er zou kunnen gebeuren als er geen democratie zou zijn, zoals in de Tweede Wereldoorlog. Gaandeweg komen de bezoekers	In september 2020 hebben 13 schoolklassen met in totaal 315 leerlingen een bezoek aan de Democratiefabriek in Zwolle gebracht. In verband met de		Geen.

	erachter dat de tentoonstelling eigenlijk over hen zelf gaat, over eigen normen, houding en gedrag. En over maatschappelijke standpunten. Alles is gericht op actief burgerschap.	Coronasituatie op de school heeft een aantal groepen het bezoek moeten annuleren.		
Gastles Vooroordelen Groep 7-8 basisonderwijs	<p>Aan de hand van de Vooroordelenkoffer, een tafeltentoonstelling, komen de leerlingen in aanraking met 12 thema's. Hierbij gaat het onder andere om de thema's plagen- pesten, vooroordelen, discriminatie, democratie en gelijkheid. Door de Vooroordelenkoffer worden vooroordelen ontmaskerd en de kenmerken van burgerschap en democratie onderzocht.</p> <p>Het is uitdagend en interactief. De leerlingen worden op een creatieve manier betrokken bij de thema's. Ze worden uitgedaagd om antwoorden te bedenken, meningen te geven, oplossingen te zoeken en samen te werken. De kernwoorden zijn: ontdekken, beleven en handelen.</p>	<p>In 2020 is aan 10 groepen met in totaal 256 leerlingen een gastles gegeven.</p> <p>In verband met Corona is een aantal lessen geannuleerd.</p>		In 2021 wordt de gastles wederom aan Zwolse basisscholen aangeboden.
Gastles Anders? Groep 7-8 basisonderwijs	<p>Naar aanleiding van een filmfragment waarin een leeftijdsgenoot over zijn gezinssamenstelling vertelt (hij heeft twee moeders en twee vaders) bekijken de leerlingen hun eigen gezinssituatie en die van hun klasgenoten.</p> <p>Daarna wordt er ingegaan op artikel 1 van de Grondwet en discriminatie.</p> <p>Tenslotte wordt in een spelvorm aan de leerlingen een aantal stellingen voorgelegd welke aansluiten bij het thema LHBTI.</p>	<p>In 2020 is aan 1 groep met in totaal 10 leerlingen een gastles gegeven.</p> <p>In verband met Corona is een aantal lessen geannuleerd.</p>		In 2021 wordt de gastles wederom aan Zwolse basisscholen aangeboden.